

NBULLETIN Nærbutikk & Miljø

Økokrim: – Lovgivning må skjerpes

side 3

Billigere Kola- rensing

side 4

Norge vil selge mer til FN

side 6

Norsk strid om bistand

side 7

Uvisst om amerikansk energiskatt

siste side

Norge blokkerer svovelforhandlinger

I forrige uke ble det forhandlet om en ny svovelprotokoll i Geneve. Norge og Storbritannia var de eneste landene som sa nei til et forslag om å kreve bruk av minst forurensende teknologi. Ingen norske bedrifter ville rammes av kravet, men Norge frykter at liknende krav skal stilles til NO_x-utslipp.

ANDERS GJESVIK

Blant de radikale miljønasjonene har den norsk-britiske blokeringen vakt stor forundring.

Den forrige svovelprotokollen gikk ut i år, og forhandlingene om en ny protokoll er begynt. I den forrige protokollen ble landene enige om å redusere sine nasjonale svovelutslipp med 30 prosent innen 1993. I den nye protokollen er partene enige om å legge naturens tålegrense til grunn. Det er stor forskjell på hvor sårbare forskjellige områder i Europa er for sur nedbør, Sør-Norge og Sør-Sverige har den mest sårbare naturen. Det vil si at hvert lands utslipp skal reduseres i forhold til sårbarheten til de områdene som rammes av utslippene. Det vil for eksempel si at Storbritannia blir pålagt å redusere sine utslipp ytterligere på grunn av at de rammes meget sårbar norsk natur.

Dagens svovelutslipp overskrider langt naturens tålegrense. Foreløpig arbeider partene ut i fra en målsetning om å halvere overskridelsen av naturens tålegrense innen år 2000 for Vest-Europa og år 2005 for Øst-Europa.

En gruppe på fem land (Tyskland, Frankrike, Østerrike, Sveits og Nederland) har framsatt et forslag om at medlemslandene skal forplikte seg til å bruke best tilgjengelige teknologi (BAT), som gir lavest mulig svovelutslipp. Hensikten med kravet er å innføre et middel for å sikre at målet om reduksjoner oppnås.

– Det er ikke nok å sette et mål, man må også ha et middel for å sikre at målet oppnås. Med teknologikravet er det langt lettere å kontrollere om landene følger opp reduksjonen av sine svovelutslipp. Det innebærer også et føre-var-prinsipp fordi nye anlegg bare kan settes i gang med lavest mulige svovelutslipp, sier Christer Ågren, leder for forurningssekretariatet, en svensk-norsk paraplyorganisasjon for miljøvernorganisasjoner.

Det framlagte BAT-forslaget er identisk med et EF-direktiv, og burde derfor være uproblematisk for alle EF- og EØS-land. Bare to land har sagt kategorisk nei til forslaget; Norge og Storbritannia. Storbritannia har ikke skrevet under på den forrige svovelprotokollen og har store svovelutslipp, og ønsker trolig å for-

sinke forhandlingene. Norge har derimot ingen anlegg som er så store at de rammes av de nye kravene.

Bra for Norge

Miljømessig innebærer forslaget store fordeler for Norge. Vi importerer store mengder sur nedbør fra andre land i Europa. Et BAT-krav ville tvinge disse landene til å redusere sin tvilsomme eksport til vår sårbare natur. Økonomisk innebærer forslaget forpliktelser for utenlandske bedrifter, men ingen for Norge. Per Bakken, prosjektleder for luftforurensning, oppgir fire grunner for det tilsynelatende uforståelige norske standpunktet.

– Vi mener prinsipielt at hvert land selv skal avgjøre hvilke tiltak de skal bruke for å oppnå målsettingen om å redusere i forhold til naturens tålegrense. Vi er tilhengere av nasjonale forurensningsstrategier. Vi vektlegger kostnads-effektivitet, og teknologikravet gir ikke nødvendigvis størst mulig utslippsreduksjon per krone. Vi er også opptatt av at at BAT-krav i svovelprotokollen kan skape presedens for senere miljøavtaler, som NO_x-forhandlingene, sier Bakken.

fortsetter side 2

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka Telefon: 22 71 55 20
0505 Oslo 5 Telefax: 22 71 56 40
Bankgiro: 1720.05.00717 Annonser: 22 71 92 20
Postgiro: 5 09 46 02 Produksjon:
Ansv. red.: Gunnar Bolstad GPG Sats & Trykk as, Oslo

Norsk parodi

Norges standhaftige kamp for kostnadseffektivitet er nå i ferd med å skli ut i den rene parodi. I svovelforhandlingene i forrige uke måtte vi alliere oss med Storbritannia for å få et påskudd til å unngå tiltak mot privatbilisme ved neste korsvei.

For så pinlig, og så enkel, er sammenhengen. Norske myndigheter har for lengst funnet ut at en 30 prosents reduksjon av NO_x-utslippene, som vi har forpliktet oss til internasjonalt, vil få betydelige konsekvenser for Kjell Opseths ambisiøse ønsker om vekst i vei- og flyplassbyggingen her til lands. En slik utslippsreduksjon er simpelthen ikke mulig å kombinere med en fortsatt vekst i transportsektoren. Dessverre er tanken om å redusere bil- og flytrafikken helt uspiselig for Gro Harlem Brundtlands regjering.

Så da får det ikke hjelpe at vi må alliere oss med selveste hovedfienden for å slippe unna. I en tid der de fleste er enige om at forurensingsnivået hos våre nye venner i øst er katastrofalt høyt, er det lett å glemme at det er britene som er skyld i den elendigheten som vi for lengst har sluttet å snakke om: Tomme fiskevann og døende skog på Sør- og Vestlandet. Tilvenningen har kommet langt. Det er ikke lenger naturlig for guttepikekoker å ta med fiskestanga på tur. Svovelutslippene fra Storbritannia har ødelagt naturgleden for tusenvis av nordmenn, og vi vet ikke om skaden noensinne lar seg rette opp.

Det får så være at norske forhandlingsdelegasjoner med jevne mellomrom tvinges til å blamere seg utenlands. Verre er det når Finansdepartementets holdninger ødelegger Norges evne til å forsvare vår egen natur mot overgrep utenfra. Det er helt uholdbart at Sigbjørn Johnsen selvbestaltede miljøstrategier skaper norsk politikk uten å ha den grunnleggende forståelsen for de problemer vi står overfor.

Det vi nå er vitne til er et foreløpig høydepunkt i Finansdepartementets felttog mot norsk miljøpolitikk. Sosialøkonomenes triumfer inkluderer også en reell oppheving av flere miljøpolitiske målsetninger og en tilnærmet eksklusjon av SFT fra maktens korridorer.

Snart skal Stortinget ha sin årlige miljødebatt. Vil det bli et sedvanlig gjesp – eller kan vi håpe på at noen av representantene forlanger å bli tatt på alvor? På Stortinget er det utvilsomt godt å være, men det må være enormt provoserende å være nødt til å la seg betjene av en forvaltning som insisterer på at man ikke kan styre utviklingen.

Gunnar Bolstad

Vanskelig konkurranse

Paris: De europeiske jernbaneselskapene ønsker å skape et konkurransedyktig transporttilbud, men får problemer fordi de ikke konkurrerer nok med hverandre.

GUNNAR BOLSTAD

I EF-området er fri konkurranse et begrep som de fleste ser positivt på. Imidlertid er det betydelig avstand fra de teoretiske idealer som bygges i Brussel og den praktiske gjennomføringen som skal gjøres innenfor de enkelte sektorer. Da de vest-europeiske jernbaneselskapene virkelig gikk sammen for å skape et bedre tilbud, fikk de problemer med EF-kommisjonens Leon Brittan, som inntil nylig overvåket konkurranseforholdene i Felleskapet.

Nye regler gjør at jernbaneselskapene kan konkurrere med hverandre på de samme strekningene. Eksempelvis kan både det franske og britiske jernbaneselskapet konkurrere på strekningen London-Paris, så snart de tekniske vilkårene ligger til rette for det.

Men det er ikke alltid like greit å iverksette politikernes og byråkratenes ideelle løsninger:

– EF har bestemt at det skal være fri konkurranse innenfor jernbanesektoren. Det er vår oppgave å finne en måte å gjøre det på, sier Paul Veron, som er informasjonsdirektør i den

internasjonale jernbaneunionen, UIC. Han legger ikke skjul på at slik konkurranse lett kan bli et teoretisk ideal, fordi det slett ikke er så lett å finne praktiske løsninger.

– Hvis strømmen bryter sammen, så vil det oppstå forsinkelser. Hvem skal da bestemme hva som skal prioriteres av et belgisk tog fra Brussel eller et britisk tog fra London? Det må i såfall finnes et et kontrollsentral med uomtvistelig autoritet, og det spørs hvordan den helt frie konkurransen kan overleve i en slik situasjon, sier Veron.

– I Transportdirektoratet har transportkommissær Karel van Miert hele tiden oppfordret oss til å samordne kreftene for å få til en bedre godstransport basert på jernbane. Da de europeiske selskapene gjorde det, kom kommisseren for konkurranseoppsyn, Leon Brittan, med pekefingeren. Dermed fikk vi en klekkelig bot, sukker Veron, som gleder seg over at det nettopp er den forholdsvis progressive van Miert som nå har overtatt Brittans jobb som konkurransekommissær, mens Brittan skal bruke pisen overfor handelspartnere utenfor EF. Spanjolen Abel Matutes har overtatt van Mierts jobb som transportkommissær.

– Den som skyter en jaktfalk rammes klart. Men det er uklart om den som skyter 20 eksemplarer av den mindre truede arten hønschauk vil

Fortsetter fra side 1

Andre sentrale kilder N&M Bulletin har snakket med, sier at de to siste forklaringene er de vesentlige. Finansdepartementet har i de senere årene hevdet kostnadseffektivitet med så stor intensitet, at det nærmest har blitt en religion. Prinsippet er blitt viktigere enn realitetene, sies det.

Det viktigste er den norske frykten for at presedens skal føre til BAT-krav i de kom-

mende NO_x-forhandlingene. Norge er på Europatoppen i utslipp av NO_x (nitrogenoksider), og et BAT-krav kan bli svært kostbart for skipsfarten og oljevirksomheten. I siste instans vil trolig det norske standpunktet til BAT-kravet bli en drakamp mellom Miljøverndepartementet og Finansdepartementet. Foreløpig er det sistnevnte som har styringen.

Statsadvokat:

– For svak miljølovgivning

Det er synd at Miljøverndepartementet ikke foreslo å skjerpe Naturvernloven sammen med Viltloven. Loven kan gi fengselsstraff til en mann som skyter en fredet fugl, mens den som raserer tilhodsstedet til hele fuglebestanden bare kan få bøter, sier førstestatsadvokat Jørn Holme.

ANDERS GJESVIK

– Vi har ikke en lovgivning som er god nok til å verne vårt biologiske mangfold, sier Holme, som er førstestatsadvokat ved Økokrim.

Det er lagt fram forslag om å skjerpe Viltloven og innføre en generalklausul for miljøkrim i Straffeloven. Generalklausulen skal få en strafferamme på opp til seks år for faunakrim, og bli overordnet både Viltloven og Naturvernloven. Den vil ramme den som minsker en bestand som er truet nasjonalt eller internasjonalt. Det er behov for en avklaring av hva som menes med «truet», og hvem som rammes av generalklausulen.

– Den som skyter en jaktfalk rammes klart. Men det er uklart om den som skyter 20 eksemplarer av den mindre truede arten hønschauk vil

rammes. Jeg tror man bør sette grensene vidt for hva som regnes som truet. Vitenskapen vet ofte ikke nok om en bestand, og da bør tvilen komme arten til gode, sier Holme.

Skjerper Viltloven

Det er foreslått flere innskjerper i Viltloven. Strafferammen fordobles til to års fengsel, og foreldesesfristen utvides fra to til fem år. Det foreslås å innføre en ny «helleri-paragraf», som gjør det straffbart å oppbevare fredet egg og vilt. I forslaget stilles krav om at utstoppede dyr og levende vilt skal registreres, for å kontrollere om dyrene er skaffet tilveie på ulovlig vis. I tillegg foreslås det at konvensjonen om handel med fredede arter, CITES, legges inn under viltloven. Det vil gi en fiendobling av strafferammen for ulovlig import og eksport av fredede dyr.

Men Miljøverndepartemen-

tet har ikke foreslått noen skjerping av Naturvernloven. Holme mener at dette er uheldig.

– Naturvernloven som verner områder, har bare bøtestraff. Det er en stor og alvorlig mangel i norsk miljølovgivning. Denne loven bør også få en strafferamme på minst to års fengsel. Det er vesentlig grovere å hogge ned en vernet skog som er tilholdssted for en fuglebestand, enn å skyte en enkelt fugl, sier Holme.

Underdirektør Torkel Ramberg i Miljøverndepartementet sier at det ikke foreligger noen konkrete planer for revisjon av Naturvernloven.

– Vi har prioritert revisjon av Viltloven, fordi vi mente at det hastet mest, blant annet på grunn av dagens nødvergeparagraf. Men vi ser behovet for å vurdere naturvernloven og dens strafferamme, sier Ramberg.

Protesterer mot hestehandel

Naturvernforbundet protesterer mot en hestehandel som foregår på Stortinget om vassdragene Stryn og Gaular. Ifølge Nationen går Høyre inn for å verne Stryn-vassdraget, mot at Gaular bygges ut. Deler av Arbeiderpartiet skal være positivt innstilt til denne løsningen, mens blant annet Anne-Lise Dørum går mot.

JON KNUT BERG

Energi- og industrikomiteén i Stortinget skal avgi sin innstilling om Verneplan IV og Samlet Plan 18. mars. Regjeringen har foreslått at Gaular vernes, mens Stryn ikke er nevnt verken i verneplanen eller utbyggingsplanen. Hvis kjøpslåingen i Stortinget vinner fram, vil altså Gaular bygges ut, mens Stryn vernes.

Arbeiderpartiets Anne-Lise Dørum sier til N&M Bulletin at hun ikke har sans for denne hestehandelen. Hun sier hun støtter regjeringens syn om at Gaular skal vernes. I tillegg går hun inn for at Stryn tas inn i verneplanen. Men det er foreløpig uklart hva de andre AP-representantene mener om saken.

I et brev til de parlamentariske lederne på Stortinget skriver Naturvernforbundet at

Gaular har helt spesielle verdier som et lavlandsvassdrag som ikke kan erstattes av Stryn. Naturvernforbundet minner om at Nordisk Ministerråd har erklært både Gaular og Stryn som verneverdige.

«Vi fastholder at som et absolutt minimum må Stryn og Gaular vernes i Sogn og Fjordane», heter det i brevet fra Naturvernforbundet.

Norge i bærekraft-kommisjon

Norge er valgt inn som en av 53 medlemmer i den nye kommisjonen for bærekraftig utvikling under FN. Kommisjonen er et ledd i oppfølgingen av fjorårets miljømøte i Rio. Her skal delegater på ministernivå møtes en gang i året for å føre tilsyn med oppfølgingen av Rio-konferansens arbeidsprogram Agenda 21. Kommisjonen skal også integrere miljø og utvikling i FN-systemet.

For Norge vil enten Thorbjørn Berntsen eller Thorvald Stoltenberg møte, eventuelt en av statssekretærene. Norges medlemskap varer i to år. Kommisjonens første møte blir 14. til 25. juni i år i New York.

Lederen for kommisjonen blir Malaysias FN-ambassadør. Et eget sekretariat er knyttet til den nye bærekraft-kommisjonen.

NOTISER

Den første vannbaserte metall-lakk i verden er nå utviklet av selskapet ICI. Den nye lakken reduserer utslippene av flyktige organiske forbindelser (VOC) med 72 prosent i forhold til vanlig metall-lakk. Den nye lakken fra ICI heter Aquabase og inneholder 15 prosent løsningsmidler.

(Entsorgungs Praxis/Int.M.)

Sverige reduserte bruken av plantevernmidler i landbruket med 50 prosent fra 1986 til 1991 og planlegger ytterligere 50 prosents reduksjon innen 1997. Forbedret spray-utstyr og bedre vedlikehold har hovedæren for reduksjonen. Det arbeides også med alternativer til dagens plantevernmidler og nye landbruksteknikker. Ifølge WWF er Sverige, Nederland og Danmark lengst fremme med hensyn til å redusere plantevernmidelbruken i landbruket.

(Europe Environment/Int.M.)

Elektronikk i retur

Siemens i Tyskland regner med å kunne gjenbruke 90 prosent av datautstyret innen år 2000. I fjor fikk selskapet 3200 tonn gammelt utstyr tilbake. Det var 60 prosent mer enn året før, melder Handelsbladet.

Imens har Sveriges første gjenbruksfirma for elektronisk avfall, Techno World Crec i Bräknebygd fått en flyvende start. Siden innvielsen i oktober i fjor har kommuner og firmaer stått i kø for å levere elektronisk skrot. Crec sorterer ut de miljøfarlige komponentene, for eksempel PCB, kadmium, kvikksølv, strontium og beryllium, som videreføres til spesialavfallselskapet SAKAB. Jern, kobber og aluminium går til gjenbruksfirmaet Gotthard Nilsson. Crec får 6,25 kroner pr. kilo avfall, og det dekker selskapets omkostninger. Crec har også satt i gang et samarbeid med Naturstyrelsen om miljømerking av datamaskiner, ifølge Miljørapporten.

Forbyr metylbromid

USAs nye landbruksminister Mike Espy sier at det sterkt ozonnedbrytende stoffet metylbromid skal forbyes innen år 2000, ifølge Reuters. I mellomtiden vil det bli forsket på alternativer og på effekten metylbromid har på ozonlaget.

USA er storforbruker av metylbromid, som blant annet brukes som desinfeksjonsmiddel i landbruket. Under ozonforhandlingene i København i fjor ble det ikke oppnådd enighet om reduksjon av metylbromid, bare et uforpliktende mål om å redusere bruken med 25 prosent innen år 2000.

Akseptabel pris på Kola-rensing

Miljøverndepartementet har mottatt nye overslag på hva det vil koste å redusere svovelutslippene fra nikkelverket på Kola. Prisen varierer mellom 130 og 400 millioner dollar. Russerne har sagt at prisen må ligge under 300 millioner dollar. Det er ikke gitt at Norge vil gi økonomisk støtte til renseprosjektet.

ANDERS GJESVIK

En russisk-nordisk ekspertgruppe har anbefalt tre forskjellige løsninger for rensing av svovelutslippene fra nikkelverket på Kolahalvøya. Bak de tre løsningene står Elkem, finske Outokumpu og en ekspertgruppe ledet av en svensk professor. I tillegg har SINTEF vurdert muligheten for å redusere svovelinholdet i nikkelmalmen.

Nå er det regnet ut overslag for hvor mye løsningene vil koste. Hver løsning har flere alternativer, der graden av russisk egeninnsats avgjør prisen. Prisen på det enkelte alternativ er hemmelig. Det totale prispennet ligger på 130–400 millioner dollar, med de fleste alternativene mellom 130 og 230 millioner dollar. Dermed tilfredstiller de fleste av overslagene russernes krav om at prisen må ligge under 300 millioner dollar.

Elkem

Nikkelverket har ført til en forøkning som har bredt seg inn over norskegrensa i Sør-Varanger. Det er anslått at utslippene må reduseres med minst 90 prosent for at ikke svovelen skal føre til ytterligere skader på området. Rensegraden som

oppnås ved de forskjellige alternativene ligger mellom 60 og 95 prosent. Moderne teknologi gir en renseprosent på rundt 95 prosent. Men flere av forslagene innebærer bruk av en del av den eksisterende teknologien, og dette vil redusere rensegraden vesentlig.

Elkem Technology har lagt fram en løsning med alternativer som spenner fra ren utstyrsleveranse og montasjeveiledning, til et nøkkelferdig anlegg.

– Vi er rimelig sikre på at alle våre alternativer vil gi en rensegrad på rundt 95 prosent, forutsatt at vi overvåker gjennomføringen. Vi har alternativ som tilfredstiller russernes priskrav, men vi klarer ikke å levere et nøkkelferdig anlegg til under 300 millioner dollar, sier leder for Kola-prosjektet i Elkem, Jan Jorkjend.

Ikke bindende

Norge har tidligere tilbudt Russland 300 millioner norske kroner i støtte til en effektiv rensing av svovelutslippene. Men rådgiver Per Antonsen i Miljøverndepartementet understreker at dette ikke er et bindende tilbud om pristøtte.

– Vi har tilbudt opp til 300 millioner kroner til Kola-området sett samlet. Men tilbudet forutsetter et tilfredsstillende miljøresultat. Vi har aldri hatt

noen reell forhandlingssituasjon med russerne. Regjeringen står fritt til å vurdere hva slags støtte Norge ønsker å gi, sier Antonsen.

Han sier at hvem som blir part i de videre forhandlingene avhenger av hvilken av løsningene russerne velger å forholde seg til. Den russiske bedriften kan forhandle direkte med den bedriften som blir valgt til å gjennomføre rensingen. Men myndighetene i Norge, Sverige, Finland og Russland har engasjert seg for å tilrettelegge og stimulere forhandlingene.

– Prisoverslagene har gitt oss et godt grunnlag for en løsning. For oss vil kombinasjonen av kostnad, miljøresultat og industrielt samarbeid være avgjørende. Men tilbudet om norsk økonomisk støtte er ikke bundet til at russerne velger norsk teknologi, sier Antonsen.

Det er Miljøverndepartementet som har saksbehandlingen, men det er Regjeringen som avgjør. Her er det all grunn til å tro at valg av Elkem vil få avgjørende betydning for den norske giverviljen.

Russerne har på eget initiativ utlyst en internasjonal budrunde, som trolig vil avsluttes over sommeren. Først da er det klart for reelle forhandlinger.

Dyrt å rense Østersjøen

Det vil koste 150 milliarder kroner å rense Østersjøen, skriver IngeniørNytt.

Et omfattende program for opprensning av Østersjøen ble vedtatt på et miljøvernministtermøte i Helsingfors i fjor. Hensikten er å fjerne de 130 verste forurensningskildene, og såkalt «hot spots» i Øster-

sjø-regionen. Nå er problemene og kostnadene kartlagt. Det som gjenstår er å finansiere rensingen, som har fått en prislapp på nær 150 milliarder kroner.

Utslipp fra 800 millioner mennesker havner i Østersjøen, i tillegg til omfattende industriutslipp. Vannutskiftning

gen er dårlig, på grunn av terskler i Kattegat. Det er også dumpet radioaktivt avfall i Østersjøen.

Det største enkeltprosjektet i rensingen av Østersjøen er å stoppe utslippene fra oljeskiferverkene i Narva i Estland.

– EF godtar ikke norsk hvalfangst

Det ser ut til Norge vil be om dispensasjon for hvalfangst i forbindelse med sin EF-søknad. – Det er helt klart at EF ikke vil godta Norge som medlem med fortsatt hvalfangst. Jeg tror heller ikke at Norge vil få en overgangsordning, sier Birgith Sloth, dansk representant i EFs komite for handel med truede dyrearter.

ANDERS GJESVIK

Utenriksdepartementet er i ferd med å klargjøre hvilke unntak som Norge vil be om innen ressursforvaltningen i forbindelse med et EF-medlemskap. Norge vil be om unntak for snarefangst av rype, og eggsanking i Nord-Norge. En sentral kilde opplyser at Norge trolig også vil be om unntak fra EFs forbud mot nvalfangst.

EFs har foreslått et habitatdirektiv som forbyr fangst av småhval, inkludert vågehvalen. CITES, konvensjonen om internasjonal handel med truede dyre- og plantearter, forbyr handel med kjøtt og andre produkter fra vågehval. Norge har

reservert seg mot hvalforbudet i CITES, men det har ikke EF. Birgith Sloth er dansk representant i EFs CITES-forvaltningskomité. Hun er helt overbevist om at Norge som hvalfangstnasjon ikke får bli medlem i EF.

– Norsk hvalfangst er diskutert i komiteen. Mange ble forbannet, og oppfattet den norske fangsten som en provokasjon. Jeg tror heller ikke at Norge vil få overgangsordninger. Motstanden mot hvalfangst i EF er så overveldende at det er utenkelig at EF vil endre sitt hvalstandpunkt, sier Sloth.

Frykt for smugling

EF håndhever CITES langt strengere enn Norge, og Sloth

mener at EFs åpne marked har styrket motstanden mot norsk hvalfangst.

– Med de åpne grensene i EF vil ikke Norge få noen form for dispensasjon. Det vil være svært vanskelig å håndheve handelsforbudet. De andre EF-landene vil frykte å få norsk hvalkjøtt inn i sine land, sier Sloth.

Regjeringens forsøk på å mildne nordlendingenes EF-motstand ved å gi tilbake hvalfangsten, ser altså ut til å være en boomerang som treffer i bakhodet med full kraft. Nordlendingene kan selvfølgelig håpe på både hvalkjøtt og et Norge utenfor EF. Det spørs om Regjeringen svelger den biffen.

Dårlig EF-oppfølging

En ny rapport fra EF-kommisjonen viser at bare Danmark fulgte opp alle EFs miljødirektiver i fjor. Tre land overså alle direktivene.

JON KNUT BERG

EF-kommisjonen har undersøkt landenes oppfølging av åtte miljødirektiver som skulle tre i kraft i 1992. Det viste seg at åtte medlemsland ennå ikke har gjennomført halvparten av direktivene, og tre land overså alle, skriver Information.

Kommisjonen skriver også at det ikke hjelper å trekke medlemslandene inn for EF-domstolen for å tvinge dem til å overholde direktivene. I perio-

den 1990 til 1992 framførte EF-kommisjonen 29 saker for EF-domstolen på grunn av manglende oppfølging på miljøområdet. Frankrike og Belgia ble stilt for domstolen flest ganger, uten at det hjalp.

Et annet problem er at det i mange tilfeller mangler rapporter fra medlemslandene om hvordan det går med gjennomføringen av direktivene. Landene har forpliktet seg til å lage slike rapporter. Dermed må EF-kommisjonen basere seg på private klager i sin vurdering. I 1992 mottok kommisjonen mer

enn 400 klager fra private om medlemslandenes manglende overholdelse av EFs miljøregler.

Problemene med gjennomføringen er nå så store at EF-kommisjonen i sin rapport stiller spørsmålsteget ved om EFs virksomhet på miljøområdet er troverdig.

Information skriver at noe av problemet kan løses hvis Maastricht-avtalen trer i kraft. Den gir EF-domstolen mulighet til å gi bøter til medlemsland som ikke retter seg etter en dom.

NOTISER – NOTISER – NOTISER – NOTISER

Green Globe Yearbook 1993, som utgis av Fridtjof Nansens Institutt i samarbeid med Oxford University Press og årboken om miljø og utvikling ble første gang utgitt under Rio-

konferansen i fjor sommer.

1993-utgaven har blant annet artikler om miljøorganisasjonenes rolle i Rio-prosessen, Verdensbankens grønne profil, Nordsjø-samarbeidet, forhold

det mellom handel og miljø og om industriens omfavnelser av «bærekraftig utvikling».

Stiftelsen Vekst planlegger et nytt senter for energi- og miljøprodukter. Senteret skal ligge i

Sparer på miljøvern

Seks samvirkelag i Hedmark sparer 100.000 kroner i året på en mer miljøvennlig avfallsbehandling. Beparelsen kommer på grunn av sortering av pappavfall og sammenpressing av det øvrige avfallet.

Samvirkelagene i Hedmark deltar i samarbeidsprosjektet mellom NKL og Naturvernforbundet om mer miljøvern inn i dagligvareforretningene.

Regnskapssjef Jon Holdbak i Hedemarken Samvirkelag forteller at butikkene betaler 80 kroner pr. kubikkmeter for vanlig avfall og 30 kroner pr. kubikkmeter for papp- og papp som går til resirkulering. På fire måneder i fjor sparte de seks butikkene inn 33.000 kroner i reduserte avfallsutgifter.

Forsinket Søfteland

Vegdirektør Olav Søfteland har ennå ikke frigitt en rapport fra Veglaboratoriet i Statens Vegvesen om konsekvensene av å oppheve telerestriksjonene på veiene. Det er nå et halvt år siden Søfteland fikk rapporten på bordet sitt for å ta stilling til eventuell offentliggjoring. Etter det N&M Bulletin kjenner til, inneholder rapporten opplysninger som går mot Søftelands ønske om å bruke millioner av kroner på å oppheve telerestriksjonene.

Søfteland sier nå til N&M Bulletin at det er utelukkende tidspress som har gjort at rapporten ennå ikke er vurdert. Han lover imidlertid å undersøke saken med det første.

Naturvernforbundet har nylig tatt opp spørsmålet om frigivelse av rapporten med samferdselsminister Kjell Opseth.

Oslo og kan komme i gang allerede i høst. Stiftelsen Vekst trenger en til to millioner kroner for å sette i gang det nye senteret. Finansieringen er ennå ikke i orden, og SFT har vendt tomme ned for støtte.

Takk for støtten!

NORSK KOMMUNEFORBUND
Kristian Augusts gt. 23
0164 Oslo
Tlf.: 22 36 47 10

Skjærstad kommune
Brannvesenet
8100 MISVÆR
Tlf.: 081 38 102

 Gilde
Bøndernes Salgslag

NORSK
LOKOMOTIVMANNSFORBUND

 Norsk Jernbaneforbund
Møllergt. 10, 0179 Oslo.
Tlf. (02) 40 10 50.
Telefax (02) 40 13 85

Meld deg
inn i
Norges
Naturvern-
forbund
(02) 71 55 20

Norge vil selge mer til FN

UNDP (FNs utviklingsprogram) har tatt signalene fra de nordiske lands regjeringer, og ønsker nå å kjøpe mer nordisk miljøteknologi. Norge har gitt klare signaler om at det kan spøke for bistandsnivået dersom FN-systemet ikke kjøper flere norske varer.

GUNNAR BOLSTAD

På en pressekonferanse i forrige uke uttalte nordmannen John Svendsen, som arbeider for FNs innkjøpstjenester (IAPSO) i København at Norge har gitt signaler om at det kan komme på tale å redusere bistandsnivået dersom FN ikke øker sin innkjøpsandel av norskproduserte varer.

Avdelingsdirektør Ole-Kristian Holthe i Utenriksdepartementet presiserte: – Norges u-hjelpsbudsjett er under kritisk vurdering. Vi forventer å bli tatt hensyn til ved tildeling av FN-kontraktene. Det kan ellers bli vanskelig å opprettholde det veldig høye nivået på norsk utviklingshjelp, sa Holthe, som tok sterk avstand fra at det ligger noen trussel i en slik formulering.

Småbedrifter

– Vi får ikke de store bedriftene til å interessere seg for den type kontrakter som vi stort sett behandler, sa John Svendsen. Han mente at små og mellomstore bedrifter har et interessant internasjonalt marked innenfor miljøteknologi.

– Gjennomsnittsverdien på våre kontrakter ligger i størrelsesorden 100.000 kroner. Store bedrifter interesserer seg ikke for slike kontrakter. De små bedriftene har på sin side mye lettere for å omstille seg for å møte et marked i bevegelse.

Svendsens holdning ble bekreftet av amerikaneren Michael Heyn, som arbeider for UNDP i Malawi:

– Ny teknologi må tilpasses lokale forhold i små samfunn. Vi trenger enkle, billige løsninger og de som skal skape løs-

ningene må involvere seg på lokalt plan. Det er en utfordring å få norske og vestlige bedrifter til å interessere seg for små enheter og leveranser, sa Heyn.

Private penger

På pressekonferansen i Oslo, som ble avholdt i forkant av et stort miljøteknologiseminar i København, tok Karen Jørgensen fra UNDP til orde for å ta i bruk nye og friske virkemidler for å få den privateide industrien til selv å finansiere utvikling og eksport av ny miljøteknologi.

– Ulike former for *joint venture* kan være et egnet virkemiddel for å få til dette, mente Jørgensen, som opplyste at en av UNDPs hovedoppgaver er å innarbeide bruk av miljøteknologi på programplanet.

NOTISER – NOTISER – NOTISER

Norges første totalgjenvinning av hvitevarer skal settes i gang i Stavanger. Norsk Kjøleindustri står bak prosjektet, som er støttet med 3,25 millioner kroner av Statoil og Conoco. Etter planen skal det tas inn 5000 hvitevarer i 1993, skriver nyhetsbrevet *Ukestatus*. Et gjennomsnittlig kjøleskap inneholder blant annet 0,7 kilo KFK, 0,3 kilo olje, 23 kilo stål, 4 kilo plast og 400 gram glass.

Forbud mot blybensin foreslås i Sverige fra 1995. Det er Statens Naturvårdsverk (det svenske SFT) som foreslår dette, ifølge nyhetsbrevet *Ukestatus*. Naturvårdsverket foreslår også å dele inn bensinen i fire avgiftsklasser, slik at de minst miljøfarlige bensintypene får minst avgifter.

De danske vindmølleprodusentene opplevde en eksportboom

i 1992. Eksportverdien i 1992 var på 915 millioner kroner, mot 620 millioner året før. I 1991 ugjorde salget til USA halvdelen av eksporten, mens USAs andel sank til bare 6 prosent i 1992. England og Tyskland økte sin andel betraktelig, skriver *Information*. Samlet ble det eksportert til 17 land.

Minst ti sovjetiske atomubåter kom ut for alvorlige reaktorulykker under den kalde krigen, skriver Greenpeace i en ny rapport. Minst åtte er sunket eller har hatt reaktornedsmeltinger. I alt hadde den sovjetiske flåten 22 uhell med atomubåtene fra de ble innført i 1956. I Nordflåten ble reaktorene fra forulykkede atomubåter simpelthet dumpet i Ishavet, ifølge Greenpeace. (*Information*)

Den svenske regjeringen ønsker at 65 til 95 prosent av all em-

ballasje skal gjenvinnes. Produzentene skal få ansvaret for gjenvinningen. For eksempel skal gjenvinningen av aluminiumsemballasje (utenom øl og brusbokser) skal økes fra prosent i dag til 70 prosent innen 1997. Gjenbruksprosenten av papp og kartong skal heves fra 5 prosent i dag til 65 prosent. (*Nachrichten für Aussenhandell/Int.M.*)

Et demonteringscenter for utrangerte elektroniske apparater er etablert i Rheinhausen i Tyskland. Delene blir enten deponert eller brukt om igjen. Planen er å behandle 200 000 billedrør og 10 000 tonn platinen fra fjernsynsapparater hvert år. Hver måned skal 1000 fjernsynsapparater demonteres, i alt er det planlagt 30 slike demonteringscenter i Tyskland. (*Entsorgungs Praxis/Int.M.*)

Etatkrangel om NORAD-prosjekt

Sannsynligvis vil to norske firmaer få støtte fra NORAD til å involvere seg i et vannkraftprosjekt i Lesotho ved Sør-Afrika. Direktoratet for Naturforvaltning (DN) mener at prosjektet neppe ville bli godtatt i Norge både på grunn av miljøkonsekvensene og den dårlige lønnsomheten. Norges Vassdrags- og Energiverk (NVE) klager på for knapp tidsfrist for utredningen.

JON KNUT BERG

To norske selskaper har søkt NORAD om tilsammen 58 millioner i gave (blandede kreditter) i forbindelse med vannkraftutbyggingen av Muela-dammen i Lesotho. Damutbyggingen er flettet sammen med et gigantisk prosjekt for vannrsyning til Sør-Afrika.

Etter at NORAD fikk søknad om blandede kreditter fra de to norske selskapene, ble NVE gitt i oppdrag å vurdere prosjektet. DN og Statens forurensningstilsyn (SFT) ble koblet inn for å vurdere NVEs rapport.

Både NVE og DN klager på at tidsfristen har vært altfor knapp. NVE skriver i et brev at dette er «meget uheldig i en så komplisert sak.»

NVE og NORAD positive

NORAD skal ta sin beslutning om bistanden i april. Men allerede nå tyder mye på at de to norske firmaene får tilsagnet. NVE er i sin rapport positiv til støtten. Underdirektør Cato Haugland i NORAD uttrykker seg også i positive vendinger.

– Hvis prosjektet med vannoverføring først settes i gang, er det fornuftig å utnytte kraftpotensialet, sier Haugland til N&M Bulletin. Og vannoverføringsprosjektet er allerede i gang.

Også DN konkluderer overraskende nok med at firmaene bør få NORAD-støtte. Etter en meget kritisk vurdering av prosjektet og spesielt av NVEs rapport, skriver DN at firmaene bør få bistand under forutsetning av at Lesotho-prosjektet ikke bygges fullt ut. Men denne forutsetningen tror DN ikke vil slå til.

SFT kommer bare med tekniske anbefalinger og overlater

til Miljøverndepartementet (MD) å ta stilling til selve prosjektet.

Men NORAD har ennå ikke bestemt seg for om MD skal bli koblet inn i saken. Det avhenger av om saken blir oppfattet som kontroversiell, ifølge avdelingsdirektør Oskar Oskarsen i NORAD. Oskarsen understreker at NORAD ennå ikke har mottatt alle dokumentene i saken.

Kritiserer NVE

DN er meget krass i sin kritikk av NVEs rapport, som er det viktigste grunnlaget for NORADs beslutning. DN mener at NVE overser en rekke vesentlige negative miljømomenter ved vannprosjektet.

Prosjektet er delt inn i fem faser. Fase 1A er allerede i gang, mens fase 1B er så godt som vedtatt. Fasene 2,3 og 4 er ennå ikke vedtatt. Både NVE og DN mener at de tre siste fasene vil ha de klart mest negative konsekvensene både for miljøet og for de som bor i området.

Men DN mener også at miljøkonsekvensene av de to første fasene kan bli store. Det gjelder spesielt jorderosjon, klima og økosystemene. Om det siste skriver DN at «Negative effekter for biodiversiteten er overhode ikke omtalt som noe problem i NVEs notat.» DN mener at de negative effekten på økosystemet sannsynligvis er omfattende.

DN peker også på at prosjektet vil føre til store folkeforflytninger, med blant annet rask forslumming og økende helse- og sosiale problemer som konsekvenser. «Folkeforflytningen er for tiden ute av kontroll,» skriver DN.

DN mener også at mulighetene for å bruke reservoaret til fiske, bading, vasking og drikkevann vil bli sterkt begrenset.

Heller ikke dette er behandlet i NVEs notat. Dessuten har ikke NVE behandlet konsekvensene av deponering av de enorme overskuddsmassene.

Manglende utredning

NVE mener at prosjektet vil ha en netto positiv miljøeffekt, fordi vannkraften vil erstatte forurensende kullkraft. Dette har DN liten tro på. DN viser også til at alternativ energiproduksjon, som småskala vannkraft, solkraft og vindkraft overhodet ikke er vurdert i NVEs notat.

NVE mener at prosjektet er økonomisk lønnsomt. Også dette er DN skeptisk til. DN skriver at «kostnadene ved Muela-kraftverket er 6–7 ganger høyere enn de dyrest tenkbare investeringskostnadene i Norge». Og «bare kostnaden for fase 1A gir en årssinntekt på vannsalg pluss strømsalg på bare 4,2% av investeringskostnaden for fase 1A alene. Hvordan dette kan gi noen tilfredstillende økonomiske 'rate of return' i prosjektet er for oss en gåte.»

DN konkluderer med at «de miljømessige sidene ved prosjektets fase 1A + 1B er meget omfattende og neppe ville blitt akseptert i Norge.»

Dermed støtter DN kritikken som Foreningen for Internasjonale Vannkraftsstudier (FIVAS) i Norge har rettet mot Lesotho-prosjektet gjennom avisen Ny Tid.

Takk for støtten!

EWOS

35 år med
før til laks

 VESTVÅGØY KOMMUNE

 GJENSIDIGE

Pb 276, 1324 Lysaker
Tlf.: (02) 96 80 00

Miljøriktig papir fra

 HUNSFOS
HUNSFOS FABRIKKER
4700 VENNESLA

Tlf: 042-55 711

Direktoratet
for
sivilt beredskap

 Vest Agder Energi

 G.R.G. Sats & Trykk as

Schweigaards gt. 34
Postboks 3750 Gamlebyen
0135 Oslo 1
Tlf. 02/17 34 24
Fax 02/17 25 19

Clintons energiskatt i tøff strid

President Bill Clintons forslag om en energiavgift henger i en tynn tråd. I Kongressen signaliserer flere representanter og senatorer, også fra det demokratiske partiet, at støtten til et slikt forslag sitter langt inne. På den annen side akter Clintons folk å kjempe for forslaget. – Energiforbruket skal ned med 20 prosent, sier energiministeren.

GUNNAR BOLSTAD

Det hersker betydelig uenighet om hvilke konsekvenser den moderate energiavgiften kommer til å få for næringslivets og husholdningenes økonomi og for forbruket av energi. Den amerikanske energiministeren, Hazel O'Leary, er imidlertid svært ambisiøs: – Avgiften vil føre til en reduksjon av det amerikanske oljeforbruket med 350.000 fat om dagen, sa hun nylig i et foredrag.

– Det vil ikke bli aktuelt å

oppheve energiavgiften før vi har oppnådd det vi har oppnådd det vi skal oppnå, nemlig en reduksjon i energiforbruket på 20 prosent. Det er vi forpliktet til ifølge avtalene fra Rio-konferansen, sa Hazel O'Leary på en pressekonferanse i slutten av februar.

Det er ingen formulering i noen av de avtalene som ble undertegnet i Rio som forplikter USA eller andre land til å redusere sitt energiforbruk med en gitt prosentsats, men det er et interessant signal at Hazel O'Leary velger å gi en slik tolkning. O'Leary, som har

mange års erfaring fra politikk og forvaltning innenfor energisektoren, har også tatt sterkt til orde for å skape en amerikansk energipolitisk handlingsplan. Dette er i samsvar med de signalene som har kommet fra Det hvite hus, blant annet i form av reallokering av forskningsmidler fra atomkraft til energieffektivisering.

Problemer

Clinton-administrasjonen vil imidlertid få problemer med å bære den første prøvesteinen for en ny energipolitikk igjennom Kongressens behandling. Forslaget om en moderat energiskatt møter betydelig motstand, ikke bare fra republikanerne, men også fra Clintons egne partifeller.

Formannen i Senatets energikomite, demokratene Bennett Johnston, mener at det ikke er illojalt overfor Clinton å fore-

slå at budsjettunderskuddet kan reduseres på andre måter enn gjennom en energiskatt. Selv har Johnston tatt til orde for en moms-avgift i stedet for energiavgiften.

En annen demokrat, Dale Bumpers, mener at det vil bli bortimot umulig å få noe som helst energibegrensningsforslag igjennom, uansett hvordan det ser ut.

Finansminister Lloyd Bentsen har opplyst at administrasjonen underveis i prosessen har diskutert avgifter på oljeimport, en ren bensinavgift og en karbonskatt. Disse alternativene ble imidlertid droppet i tur og orden «fordi de ville gi spesielle regionale problemer».

En meningsmåling i Washington Post viste at den amerikanske befolkningen er delt omtrent på midten i synet på en energiavgift.

CAPPELEN

GUNNAR BOLSTAD

Inn i drivhuset

Hva er galt med norsk miljøpolitikk?

Hvordan kan norske politikere på den ene siden vedta å stabilisere utslippene av den farlige klimagassen CO₂ og samtidig fatte beslutninger som klart fører til det motsatte? En avslørende bok om Norges lite flatterende rolle i internasjonal miljøsammenheng

Utgitt i samarbeid med Norges Naturvernforbund.

Illustrert av Knut Nærum.

Kr 198,- (hø)

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Naturvern-
forbundet
betaler
porto.

Svarsending
Avtale nr. 109 000/5Pb

 **NATURVERN
FORBUNDET**

Grünerløkka postkontor
0505 Oslo

☐ **JA** takk, jeg bestiller

..... eks. Bolstad: Inn i drivhuset á kr 198,- fritt tilsendt.

Navn:

Adresse:

Postnr.: Sted: